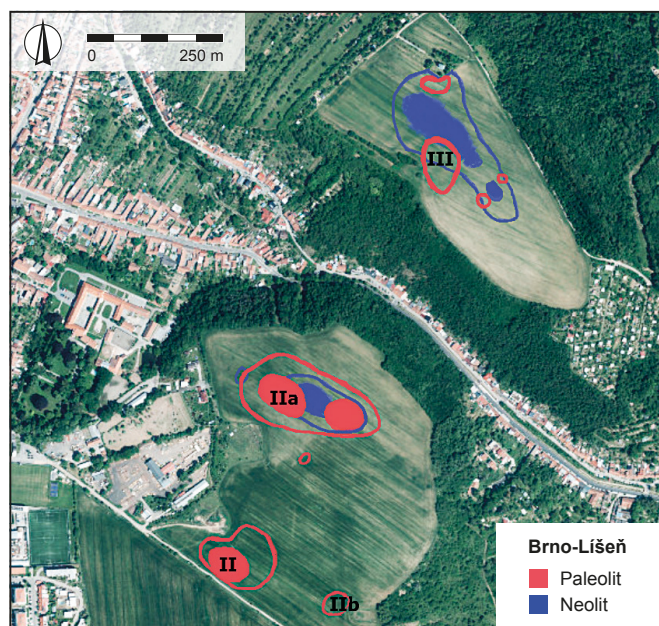
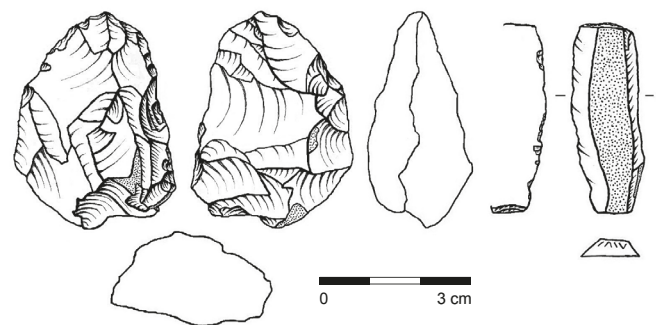




Obr. 3. Brno-Líšeň. Nálezové klastry Brno-Líšeň II a III. Autor P. Šmacho.

Fig. 3. Brno-Líšeň. Find clusters of Brno-Líšeň II and III. Author P. Šmacho.



Obr. 4. Brno-Líšeň. Bifaciální artefakt a opotřebovaná čepel. Kresba P. Šmacho.

Fig. 4. Brno-Líšeň. Bifacial artefact and blade with use-wear traces. Drawing by P. Šmacho.

jihozápadně od kostelíčka, nezmiňuje však odtud ani jediný formální nástroj. Mám však za to, že v uvedené publikované zprávě se jedná o chybu ve velkém písmenu a správně se mělo jednat o „Kostelíček“ jako označení pro polní trať, a nikoli kostelíček jako označení pro kapli Panny Marie Pomocné neboť místo jihozápadně od kaple podle historického leteckého snímkování z roku 1947 neodpovídá Valochově popisu, a navíc později zde povrchový sběr nebyl ani dost dobře možný, protože se prostor nachází v oplocené zahradě a při revizním sběru se mi jevil jako nálezově sterilní. Pokud ovšem Olivou uváděná nadmořská výška se nachází na jihozápadním svahu polní trati (tj. jihovýchodně od kaple), pak to přesně odpovídá prostřední koncentraci mých povrchových nálezů na souřadnicích 49.2083003N, 16.7055300E. Z posledních dvou sběrů odtud pochází bifaciální artefakt z místy až korozivně patinovaného spongolitu, datací příslušející nejspíš na závěr středního paleolitu, a opotřebovaná čepel ze slabě patinovaného silicitu krakovsko-čenstochovské jury, která pochází nejspíše z magdalenieny (obr. 4). Za určení suroviny čepele děkuji A. Přichystalovi. V tomto místě bylo autorem zprávy v minulosti vyzvednuto čepelové jádro se složitými opravami, publikované již M. Olivou (Oliva 2020). Ve stejném článku publikované vyklenuté drásadlo však leželo v západní

koncentraci nálezů, asi 10 m od okraje pole na souřadnici 49.2094619N, 16.7053906E pod vrcholem kóty 346 m n. m. (na některých mapách chybně uváděnou jako 363,5 m n. m., tato chyba výškopisu byla posledně převzata i M. Olivou).

Poměrně hojnou nepatinovanou neolitickou štípanou industrií lze na „Kostelíčku“ sbírat po celém hřebetu, přičemž její největší výskyt a zároveň nejvýraznější kusy byly autorem zprávy nalezeny na jižním svahu v asi 100 m dlouhém a 50 m širokém pásu přibližně kopírujícím vrstevnici 340 m n. m. jiho-jihovýchodně od kaple.

Literatura

Lavický, J. 1935–1943: *Steinzeit* [deník]. Rkp. Uloženo: archiv Ústavu Anthropos, Moravské zemské muzeum, č. AD/28.

Oliva, M. 1985: Příspěvek k lokalizaci paleolitických nálezů v okolí Brna-Líšeň (okr. Brno-město, Brno-venkov).

Přehled výzkumů 1985, 19–21, obr. 12–13.

Oliva, M. 2020: Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město).

Přehled výzkumů 61(1), 128.

Valoch, K. 1950: Sídliště diluviálního člověka na půdě Velkého Brna.

Příroda 43, 22–26, 56–57.

Summary

At the historically multi-period site Líšeň III in the ‘Kostelíček’ field (Líšeň cadastral area, Brno-City District), a bifacial artefact made of heavily patinated spongolite, a worn blade of lightly patinated silicite from the Kraków–Częstochowa Jurassic flint, and accompanying Paleolithic debitage (Fig. 3, 4) were recovered during a surface survey. In addition to the Paleolithic artefacts, a relatively abundant assemblage of the Neolithic chipped stone industry, comprising approximately one hundred pieces, was also found at the site.

Petr Šmacho

Brno (k. ú. Slatina, okr. Brno-město)

„Na Slatinsku“; Stránská skála III.

Bohunicien. Sídliště. Sonda. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.1858925N, 16.6838131E

Stránská skála III představuje důležitou polykulturní lokalitu, která byla zkoumána v letech 1981–1982 (např. Svoboda 1987; Svoboda, Šmíd 1996; Svoboda, Bar-Yosef, eds. 2003). Výzkum byl tehdy iniciován výkopem pro vodovod, který prořízl rozsáhlý eneolitický zahloubený objekt. Po vybrání výplně eneolitického objektu pokračovali K. Valoch a posléze i J. Svoboda (Svoboda, Bar-Yosef, eds., 2003) výzkumem intaktních sedimentů, a to na jeho bázi v několika segmentech vymezených ponechanými profily. Objeveno a částečně prozkoumáno bylo sídliště bohunicienu. Tento výzkum probíhal v časové tísní, a nebylo tak možno odhalit kompletní plochu paleolitického sídliště (ústní sdělení J. Svobody). V roce 2024 jsme se rozhodli odebrat vzorky pro přírodovědné analýzy. Jako nejvhodnější místo jsme vybrali profil mezi sektory 4 (ve starší literatuře označeno mylně jako 5) a 7. Hustota nálezů v tomto prostoru byla vysoká a v profilu měla být ponechána část ohniště H1/1982, které poskytlo vzorek uhlíků na radiokarbonové datování. Vzorek byl tehdy datován konvenčně v laboratoři v Groningen a obdržené datum mělo hodnotu 38,500 +1,400 –1,200 BP (číslo vzorku: GrN12298; Svoboda 1987).

Výzkum v roce 2024 započal vyměřením vybraného profilu s využitím dat M. Bálka a D. Vitulové (poskytla D. Vitulová z ÚAPP Brno). Poté následoval odkryv nadloží, kdy se v hloubce přibližně 80 cm začal rýsovat výrazně tmavý humózní pás ponechaného profilu. Jeho šířka dosahovala v této hloubce jen 40–60 cm, což bylo zřejmě způsobeno erozí před zasypáním. V hloubce odpovídající paleolitickému horizontu (cca 2–2,5 m) jeho šířka dosahovala již 120–125 cm. Nutnost plavení výplně eneolitického objektu (viz oddíl Eneolit) prodlužovala skryvku, což mělo za následek, že bylo prozkoumáno pouze 6 m z osmi-metrového profilu (v plánu je dokončit výzkum v roce 2025). Vzhledem k hloubce sondy v nestabilních sedimentech zásypu eneolitického objektu byl sediment paleolitického nálezového horizontu odebírán po sektorech o rozměru 0,5 × 0,5 m a veškerý objem byl plaven na sítech o rozměru ok 3 × 3 mm. Odkryv v roce 2024 umožnil drobné korekce planigrafie ploch prokopaných v letech 1981–1982 a doplnění plánu rozptylu (obojí bude dokončeno po výzkumu v roce 2025). Jelikož plavením byla získána značná část drobných artefaktů, které v původní kolekci chybějí, byly pro doplnění mapy plošné distribuce zahrnuty (z materiálu získaného v roce 2024) pouze nálezy s rozměry většími než 1,5 cm (obr. 5). Zbytek ohniště H1/1982 byl nalezen – to se neprojevovalo zahloubením zřetelným na fotografii J. Svobody z roku 1982 (Svoboda 2003, Fig. 2.3), ale spíše jen jako koncentrace uhlíků a drobných kousků červeného barviva. Předběžná analýza uhlíků naznačuje převahu modřínu, který doplňují jalovec a borovice. Odebrány byly vzorky na mikromorfologickou analýzu sedimentů a na sedimentární aDNA. Získána byla samozřejmě kolekce kamenných artefaktů a barviv, které po všech stránkách odpovídají nálezům z roku 1982. Ojedinelý nález představuje zlomek stoličky blíže neurčeného býložravce z čeledi jelenovitých (*Cervidae*). Jak již bylo výše zmíněno, cílem je dokončit výzkum profilu v roce 2025, což umožní zkompletování materiálu z ploch 4 a 7 (případně doplnění skládanek) a analýzu plošné distribuce nálezů v rámci celé plochy A (podle Svoboda 1987).

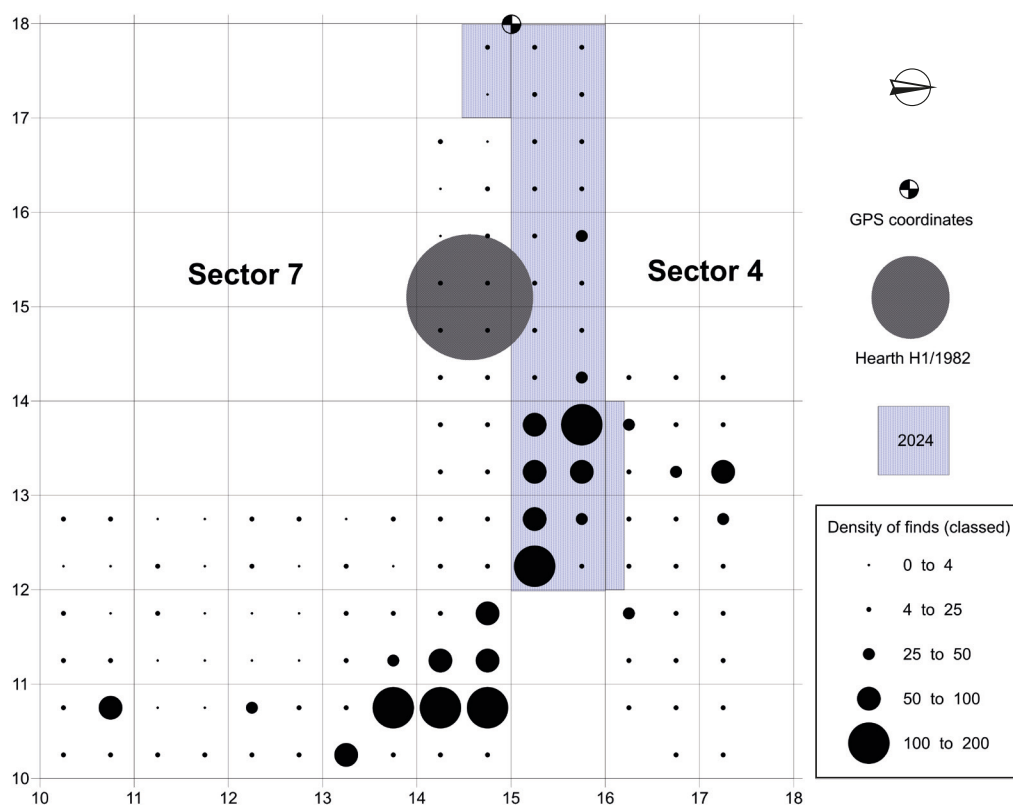
Literatura

- Svoboda, J. 1987:** *Stránská skála. Bohunický typ v brněnské kotlině.* Studie Archeologického ústavu ČSAV v Brně XIV(1). Praha: Academia.
- Svoboda, J. A. 2003:** Chronostratigraphic Background, Environment, and Formation of Archaeological Layers. In: J. A. Svoboda, O. Bar-Yosef (eds.): *Stránská skála. Origins of the Upper Paleolithic in the Brno Basin, Moravia, Czech Republic.* American School of Prehistoric Research Bulletin 47. Dolní Věstonice Studies 10. Cambridge, Massachusetts: Peabody Museum of Archaeology and Ethnology, Harvard University, 15–26.
- Svoboda, J. A., Bar-Yosef, O. (eds.) 2003:** *Stránská skála. Origins of the Upper Paleolithic in the Brno Basin, Moravia, Czech Republic.* American School of Prehistoric Research Bulletin 47. Dolní Věstonice Studies 10. Cambridge, Massachusetts: Peabody Museum of Archaeology and Ethnology, Harvard University.
- Svoboda, J. A., Šmíd, M. 1996:** Dílenský objekt kultury nálevkovitých pohárů na Stránské skále. *Pravěk. Nová řada* 4 (1994), 79–125.

Summary

Stránská skála III (Slatina cadastral area, Brno-City District) is a poly-cultural site excavated during 1981–1982. The excavation was initiated by the construction of a pipeline trench that cut through a large subsurface feature filled with Eneolithic material. Later, the Paleolithic artefacts were excavated from the intact sediments beneath the Eneolithic deposit by Valoch and Svoboda (Svoboda, Bar-Yosef 2003). In 2024, we identified a profile between sectors 7 and 4 that had remained unexcavated during previous excavations (Fig. 5). This area is characterised not only by a high density of finds but also a partly unexcavated hearth, H1/1982 (Svoboda 2003). Radiocarbon dating of the hearth produced an age of 38,500 ± 1,400–1,200 BP (sample number: GrN12298; Svoboda 1987).

The artefact-bearing horizon was excavated using a 0.5 × 0.5 m square grid. All sediment was wet-sieved to recover small items. The recently excavated lithic artefacts closely resemble the



Obr. 5. Brno-Slatina. Stránská skála III. Analýza plošné distribuce artefaktů, lokalizace výzkumu 2024 a poloha ohniště H1/1982. Autor P. Škrdl.

Fig. 5. Brno-Slatina. Stránská skála III. Spatial distribution of artefacts, location of 2024 excavation, and location of hearth H1/1982. Author P. Škrdl.

earlier material in terms of raw material, technology, and typology. The excavated hearth contained quantities of charcoal and small lumps of red ochre. Charcoal analysis identified larch as the most common species, followed by juniper and pine. An isolated fragment of an undetermined deer molar was also found. Samples for soil micromorphology and sedimentary aDNA analyses were collected as well. Upon completion of the entire profile excavation in 2025, we will be able to finalise the artefact assemblage, complete refittings, and examine the spatial distribution of finds across the entire concentration A (after Svoboda 1987).

Petr Škrdla, Jaroslav Bartík, Katarína Adameková, David Cibulka,
Jan Novák, Soňa Boriová

Čebín (okr. Brno-venkov)

„Nad Záhořím“; Čebín I.

Mladý paleolit. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: WGS-84: 49.3044794N, 16.4754489E

Na základě archeologického deníku J. Lavického (1935–1943) byla dne 22. 8. 2024 v terénu pozitivně ověřena jeho první nalezová poloha z celkových pěti archeologických lokalit na katastru obce Čebín. Autorem zprávy bylo za dnešní kompostárnou, na hraně západního svahu kóty 345 m n. m. (přírodní památka Na Lesní horce), který v těchto místech přechází v malé sedlo, v polní trati „Nad Záhořím“, nalezeno paleolitické jádro s negativy po těžbě čepelí a dva úštěpy z patinovaných rohovců.

Josef Lavický ve svém německy psaném deníku místo popisuje jako vzdálené 1 km jižně od vesnice, ve východní části malého sedla na jihozápadním kopci nad božími mukami, kde z nálezového klastru o rozměru 30 × 30 m získal 70 kusů paleolitické a 6 kusů neolitické kamenné industrie. V jeho deníku je modrou tužkou k původnímu černým inkoustem psanému záznamu dodatečně připsáno „Kaménky“ a část původního zápisu na straně 147 je přeškrtnuta, avšak tato pozdější oprava neodpovídá realitě, neboť trať „Na Kaménkách“ se podle Statní mapy 1 : 5000 nachází cca 1800 m dál na severním výběžku Velkého kopce – kóty 354,5 m n. m. a podle současné Základní topografické mapy ČR se pro změnu trať s označením „Na Kamínkách“ nachází na severním svahu kóty 353,8 m n. m., tj. cca 700 m dále od nálezového klastru východním směrem. Toto chybně v deníku opravené a zavádějící označení paleolitické lokality Čebín I – „Kaménky“ následně převzali – patrně z důvodu absence přesných map pro archeologickou veřejnost za minulého režimu – do svého článku M. Oliva a J. Doležel, kteří z lokality Čebín I v roce 1983 uvádějí již celkem 75 ks paleolitické a 7 ks neolitické industrie (Oliva, Doležel 1985).

Literatura

Lavický, J. 1935–1943: *Steinzeit [deník]*. Rkp. Uloženo: archiv Ústavu Anthropos, Moravské zemské muzeum, č. AD/28.

Oliva, M., Doležel, J. 1985: Nové paleolitické nálezy z Tišnovska. *Přehled výzkumů* 1983, 17–19, obr. 11.

Summary

In the cadastral area of Čebín (Brno-Country District), on the edge of the western slope of the 345 m elevation point in the ‘Nad Záhořím’ field, a Paleolithic core and two flakes made of patinated chert were discovered based on the archaeological diary of J. Lavický.

Petr Šmácho

Jasenice (okr. Třebíč)

„Za Jalovčím“.

Mladý paleolit. Ojedinelé artefakty. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: dočasně u autora.

Lokalizace: WGS-84: 49.2559922 N, 16.1770317 E

Na základě upozornění M. Vokáče byla autorem zprávy pozitivně ověřena paleolitická lokalita na plátě za vodojemem, kterou nedávno objevili hledači vltavínů, a údajně zde měli nalézt osm kusů štipané industrie. Při průzkumu dne 17. 9. 2024 byl autorem zprávy za ideálních podmínek ve vzdálenosti cca 70 m západně od kóty 492,4 m n. m. v polní trati „Za Jalovčím“ vyvednut úštěp ze strakatě patinovaného silicitu o rozměru 18 × 32 mm. Tento skrovný nález je dokladem o pronikání paleolitického člověka údolím Oslavy do nitra Českomoravské vrchoviny.

Literatura

Neuveдено.

Summary

Based on information provided by M. Vokáč, the author of this report positively verified a Paleolithic site recently discovered by moldavite seekers. On 17 September 2024, a surface survey yielded a flake made of spotted, patinated silicite approximately 70 m west of the 492.4 m elevation, in the ‘Za Jalovčím’ field (Jasenice cadastral area, Třebíč District).

Petr Šmácho

Kobeřice u Brna (okr. Vyškov)

„Nad Vinohrady“; kóta 337 m n m.

Paleolit. Ojedinelý artefakt. Povrchový nález. Průzkum. Uložení nálezu: dočasně u autora.

Lokalizace: WGS-84: 49.1015969N, 16.8790361E

Na severozápadním výběžku Vlčí hory nalezl autor zprávy dne 14. 12. 2024 na katastru obce Kobeřice u Brna, ve vzdálenosti cca 10 m jihozápadně od nivelační tyče kóty 337,5 m n. m. v polní trati „Nad Vinohrady“, hranu silně patinovaného jádra z rohovce typu Krumlovský les I se stopami negativů po těžbě. Na artefaktu jsou stopy vysráženého sintru. Z tohoto místa je dobrý rozhled do údolí Litavy, nedaleko jsou i drobné vodoteče; nadmořská výška i geomorfologie plošiny by byly pro paleolitické osídlení (zejména v aurignacienu) nejspíše příznivé, avšak severní svahy Ždánického lesa pro paleolitické lovce zřejmě nepatřily k oblíbeným sídelním oblastem a dosud publikované okolní nepočetné drobné lokality poskytly spíše nevýrazné nálezy.

Ve vzdálenosti přibližně 40 m jihovýchodním směrem od nivelačního bodu bylo ještě nalezeno nepatinované čepelové škrabadlo z rohovce typu Krumlovský les I a zlomek přepálené retušované srpové čepelky s leskem, které však přísluší mladšímu období pravěku.

Literatura

Neuveдено.

Summary

In the cadastral area of Kobeřice near Brno (Vyškov District), at the levelling rod of the 337.5 m elevation, in the ‘Nad Vinohrady’